PLEDOARIE PENTRU LECTURĂ, CA ACT INTELECTUAL DE EDUCARE ESTETICĂ A ELEVILOR DIN CICLUL PRIMAR

prof. DIACONU MIHAELA

Liceul de Arte „Margareta Sterian” – Buzău

Societatea contemporană, datorită stadiului înaintat de dezvoltare, își sporește pretențiile față de om. Școlii îi revine sarcina de a pregăti elevul pe măsura tuturor exigențelor sociale, ceea ce înseamnă implicit a le cultiva gustul pentru frumos, dorința de a citi sau chiar a scrie lucrări capabile să trezească o emoție estetică.

Valorificarea textului literar în vederea educării estetice a elevilor presupune în primul rând lectura, ca act intelectual.

Cartea este un ospăț al gândurilor la care oricine este poftit, este comoara fără de preț, în care unii își adună cele mai frumoase gânduri, ca alții să le poată folosi în voie. Pentru că întotdeauna cartea a reflectat ca o oglindă lungul șir de secole ale vieții omenirii, istoria luptei sale pentru existență, pentru un viitor mai luminos, suferințele, bucuriile, înfrângerile și biruințele sale toate, ea trebuie să fie prieten credincios oricăruia dintre noi, indiferent de muncă și profesie.

Dacă încerc să definesc actul intelectual de care mi–am propus să mă ocup, cuvintele marelui nostru cronicar Miron Costin, mi se par cele mai izbutite din punct de vedere metaforic: „..... că nu iaste alta și mai frumoasă și mai de folos în toată viața omului zăbavă decât cititul cărților.” Nicio altă definiție nu poate fi atât de exactă și cuprinzătoare încât să înglobeze în granițele ei misiunea de fiecare zi: cartea și lectura ei.

Smirnov Sokolski spunea: „Cartea să ne fie tovarășă nelipsită în serile petrecute în familie. Lectura ei, nespus de folositoare, dă posibilitatea tinerilor de a le aparține viitorul.”

De-a lungul anilor am remarcat că ea răsplătește generos dragostea ce i-o purtăm, instruind chiar și fără să i-o ceri și poate, când nici n-o dorești.

De mici, copiii trebuie să citească, știindu-se că mare e puterea cărților! Iar această putere crește și mai mult căci deschide inima cititorilor iar dacă le întrebi cum e bine să trăiești, care rolul vieții, cum să reacționezi și să acționezi în situații diverse., cu siguranță că vei găsi raspunsul.

Spre deosebire de celelalte surse de informație intelectuală, cartea are avantajul că prin tăcerea ei, spune mult și complet. Un singur dezavantaj îl are cartea: nu vorbește decât atunci când o întrebi! Nu este însă o slăbiciune.....ci un atu al prietenilor discreți!

Cartea reprezintă cel mai complet depozit al inteligenței omenești, înmagazinând în filele ei cunoștințe, sensibilitate, fapte pe care le păstrează intacte un timp nedefinit. Uitate între file de sute

de ani, par moarte, dar ele reprezintă de fapt o stare cataliptică a istoriei omului, pe care fiecare dintre noi o poate risipi, înviind o lume nebănuită.

Nu pot afirma că televiziunea, internetul, radiolul trebuie ignorate, dar spun că nimic nu poate înlocui cartea, căci instruirea și cultura nu sunt complete fară ea.

O carte o citești când vrei, cum vrei și de câte ori vrei! Acest prieten tăcut îți oferă ori de câte ori ai nevoie același răspuns fidel la fiecare întrebare și-l repetă cu nesfârșită răbdare până ce l–ai înțeles. Cartea este atât de înțelegătoare încât atunci când nu ai înțeles-o nu se supără, nu jignește, ci te așteaptă să revii.

„Frumoasă și de folos zăbavă" la Miron Costin, „urnă sacră în care zace, gata să învie, sufletul poporului românesc" la Mihail Sadoveanu, ajunge și în basmul cult să se afle în zestrea lui Făt- Frumos, cel cu cartea în mână născut", la Alexandru Vlahuță devine o chemare dramatică, un pamflet la Caragiale, iar în rândurile poporului, care îi înțelege necesitatea practică, devine lapidară axioma: „ai carte, ai parte ". Cartea este învățătorul care te conduce la bine, te face să te bucuri, să râzi și să plângi. De aceea trebuie să vorbim de funcția cărții ca mijloc de educare estetică a omului.

Literatura nu are o simplă valoare documentară, ci dezvăluie sentimentele și gândurile oamenilor, reacțiile lor sufletești în cele mai variate situații, ea are o mare importanță social-educativă. Creația artistică, fiind strâns legată de experiența de viață a artistului, exprimă atitudinea creatorului ei față de problemele sociale pe care le abordează, determină o cunoaștere activă a realității, contribuie la formarea si orientarea cititorului despre societate.

Culoarea puternic emoționala a cunoașterii realității prin intermediul operei de artă îi mărește forța educativă, cu atât mai mult în școală, unde particularitățile psihice ale vârstei îi fac pe elevi deosebit de sensibili la acest mod de cunoaștere.

Școala oferă posibilitatea educării estetice a elevilor prin lecțiile de limba română, tocmai datorită conținutului manualelor și programelor școlare, care cuprind texte diverse, aparținând unor specii literare accesibile copiilor.

Știind faptul că ce se învață la școală e un bun câștigat pe viată, m-am străduit să stimulez elevilor mei interese care abia au prins contur, sau să le dezvolt aptitudini specifice, dorința de a citi sau chiar a scrie scurte texte/ versuri, care să trezească o emoție estetică.

Prin munca mea de zi cu zi la catedră, am căutat să le ofer prilejul proiectării unor aspirații de viitor, exersarea capacității de adaptare la situații noi, formarea unei inteligențe flexibile și a unor reacții rapide impuse de evoluția civilizației. Sunt permanent preocupată să dezvolt elevilor mei dragostea și respectul față de dulcea noastră limbă românească, să-i obișnuiesc cu un vocabular corect și nuanțat, care să-i ajute să se exprime logic, bogat, corect gramatical oral și scris.

Consider că, prin importanța ei, problema valorificării lecturilor literare în educarea estetică a elevilor trebuie apreciată ca o caracteristică determinantă a culturii societății contemporane, în

care frumosul prilejuiește bucuria de a învinge greutăți nebănuite, mândria de a descoperi singuri în urma multor ore de lectură, că limba română este de o rară frumusețe și bogăție spirituală.

Se știe că natura umană își află existența între rațiune și trăire, între gândire și sentiment. „E greu să păstrezi între două cuvinte sensul cel mai potrivit al gândului....”

Sufletului i-a fost hărăzită o viață zbuciumată, plină de bucurii și tristeți, de năzuințe, de speranțe și dor. Todeauna corzile au vibrat puternic și în fața frumosului, dar și în fața nedreptății. Născut sub cer liber, omul a avut nevoie de un tovarăș credincios pe care, mai târziu, l-a descoperit în universul nemărginit al cărții.

Nichita Stănescu spunea că: „A răsări și a apune întru LIMBA ROMÂNĂ înseamnă că iubirea de Eminescu e fără de limite, nu pentru că el este sinele nostru, ci pentru că LIMBA ROMÂNĂ lucrează în noi precum anticorpii într-un organism, ferindu-ne de îmbolnăvire.”

Prin orele de limba și literatura română le-am inoculat copiilor că existența poeziei și a prozei se aplică și prin natura lor vindecătoare, iar în acest sens limba română este un vraci care ne-a vindecat de tânjirea de a locui în alte limbi universale, demonstrându-ne că ”cei născuți întru limba română nu sunt nicidecum mai săraci decât alții.”

Pentru că la om totul trebuie să fie frumos,de la haină până la suflet, i-am făcut pe micii mei școlari să înțeleagă ca „două gânduri nu trebuie să ne părăsească niciodata: acela de a ne îmbogăți mintea și sufletul și gândul că suntem trecători în lume, dar putem deveni nemuritori prin ceea ce lăsăm în urma noastră. ”

BIBLIOGRAFIE:

Binet,Alfred – „Idei moderne pentru copii ”, București, E.D.P., 1992

Eugenia,Șincan – „Tendințe ale predării limbii române în ciclul primar ”, Revista de Pedagogie, nr.3-4, 1994